

DOSSIER
DE PREMSA

ALTRES

BROSSES

JOAN BROSSA I LA POESIA
D'ACCIÓ, EL PARATEATRE

**SIGUEU
INTEL·LIGENTS I
ABANDONEU-VOS
A LA ILLUSIÓ.**

A CURA DE JOAN
MARIA MINGUET

FUNDACIÓ JOAN BROSSA
CENTRE DE LES
ARTS LLIURES

CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ

ALTRES BROSSES. JOAN BROSSA I LA POESIA D'ACCIÓ, EL PARATEATRE

Comissariat: Joan Maria Minguet Batllori

Coordinació: Laura Parrilla

Disseny d'espais: Javi Morera

Disseny gràfic: Taller Torrents

Correcció i traducció: TextosBCN

Muntatge: L'Antiga Fusteria amb la col·laboració d'Anna Sevilla i Sara García

Transport: Arterri

Assegurances: Casablanques SA

Fotografia de cartell: Aina Canyelles i Alba Font

Agraïments: Jesús Atienza, Joan Baixas, Marina Baixas, Neus Carreras, Joan Casellas, Fernando Castro, Manuel Cussó-Ferrer, Col·lecció Domènech-Ballester, Josep Miquel Garcia, Ainize Gonzalez Garcia, Jordi Jané, César Jiménez Cerrada, Jaume Maymó, Héctor Mellinas, Josep Miret, Monica Muñoz, Marta Pol Rigau, MAE. Centre de Documentació – Institut del Teatre, Raffaele de Ritis, Pepa Ventura, Galeria Miguel Marcos, MACBA, Fuensanta Saula, Galeria Joan Prats, Vicenç Altaió, Museu de Badalona, Museu del Cinema de Girona, Manuel Guerrero, Família Obiols, Filmoteca Nacional de Catalunya, Quique Camins, Museu del Joguet de Figueras, Pere Portabella, Loop Barcelona

INFORMACIÓ ÚTIL

Del 15 de març al 16 de juliol del 2023

Inauguració: 15 de març

Horaris d'obertura al públic:

– dimarts, de 15:30 a 20 h

– de dimecres a dissabte, d'11 a 20 h

– diumenge, d'11 a 18 h

Ubicació: Espais Ç i A

ENTRADA LLIURE

ENCARA HI HA ALTRES BROSSES

Un dels eixos sobre els quals pivota la programació del Centre de les Arts Lliures de la Fundació Joan Brossa és la tensió que es genera entre la memòria i la contemporaneïtat. Durant els darrers dos anys, la Fundació Joan Brossa ha fet més complexa la seva activitat. A l'objectiu principal de la institució (preservar i divulgar el llegat del poeta) ha afegit el mandat de promoure i donar suport a la creació contemporània a través del programa de les Fàbriques de Creació de l'Ajuntament de Barcelona.

Com que en aquesta casa ens agrada afegir capes als nostres eixos de treball (en lloc de tractar-los com a elements aïllats) ens adonem que no hi ha creació sense recerca i que no hi ha creació contemporània sense memòria. El passat es construeix amb ulls de futur, i viceversa.

És per això que continuem mostrant la poètica brossiana en tota la seva complexitat, a través d'estudis rigorosos que contextualitzen creacions, generacions i poètiques de la radicalitat. Continuem donant espai a l'experimentació, la de Brossa, però també la del seu cercle, dels d'abans i dels de després. Pensem que aquest tipus de treball és una de les aportacions més valuoses que podem oferir a creadors, investigadors i ciutadans. Seguim, a més, posant al centre allò que per definició ha estat relegat al marge; perquè eren poètiques subversives, perquè molestaven, perquè no s'entenien o perquè s'autodefinien com a para-alguna cosa.

Presentem, doncs, *Altres Broses*. Una proposta que és una exposició i una para-exposició, un llibre i una autoedició que el mateix visitant es pot construir. En definitiva, *Altres Broses* és tornar a posar al centre la creació del marge i utilitzar Brossa com a catalitzador d'un tipus de creacions que enllacen generacions. Aquesta proposta és volgudament transgeneracional: Brossa és al mig i, al seu voltant, un equip d'investigadores, creadores i dissenyadores que abasten maneres de fer i pensar diferents unificades per una idea de joc, radicalitat i subversió de les formes.

Maria Canelles
Co-direcció. Arts visuals i textuais

QUÈ US PODEU TROBAR A ALTRES BROSSES?

Aquesta exposició (i para-exposició) ocupa els espais A i Ç del Centre de les Arts Lliures i també racons de l'edifici inesperats (escales, cafeteria, passadissos, ascensors, etc.). Està organitzada per àmbits temàtics i no hi ha un ordre correcte ni incorrecte de visitar-la. A l'entrada trobareu un mapa, seguiu-lo (o no!).

La festa carnavalesca i la subversió popular; Fregoli i el transformisme; Màgia, il·lusionisme, prestidigitació; Les arts del circ i el music-hall; Pallassos, trapezistes, striptease; Mims, faquirs i bombolles; Ombres i titelles; Il·lusions òptiques i Méliès; i, en definitiva, Brossa performer.

Trobareu elements mòbils, que podeu tocar, llegir, saltar o canviar de lloc (mai amagar) i un col·leccionable de textos de sala a la disposició del visitant que podreu enquadrar i generar una petita publicació vinculada a la visita. Si us quedeu amb ganes, també hi ha el llibre *Altres Broses*, coeditat amb Servei de Publicacions de l'Ajuntament de Barcelona, que aprofundeix en tots els elements que trobareu a l'espai. És important remarcar que, en aquesta exposició, res és el que sembla i que tan valuós és el dins com el fora, el davant com el darrere. Hem construït una exposició i una para-exposició.

Finalment, també trobareu una proposta de visita en clau familiar. Una mirada a l'exposició que relaciona tots els continguts intensificant el joc, la descoberta i la interacció. Es tracta d'una proposta autònoma, lliure i gratuïta que s'afegeix a les múltiples capes que son aquestes *Altres Broses*.

PRESENTACIÓ DEL COMISSARI

Hi ha encara Altres Broses per descobrir, per reivindicar. Joan Brossa va desplegar un imaginari parateatral en tots els àmbits de la seva poesia: visual, objectual, literari i escènic. I ara ens convida a participar amb ell i la seva obra en el món de la transformació, la sorpresa, l'encanteri i l'ocurrència. Fregoli i el carnaval de revolta; prestidigitadors, pallassos i trapezistes; titellaires, faquirs, mims i stripteasistes; el cinema que no vol explicar cap argument reiterat, i les ombres fetes amb les mans.

Què connecta el circ amb la màgia, amb el music-hall, amb l'striptease, amb una certa concepció del cinema, amb totes aquestes tècniques o disciplines escèniques? Dins de la poètica brossiana, allò que més l'atreia d'aquests espectacles és la seva antinarrativitat. O, almenys, la seva narrativitat encoberta. Tots aquests llenguatges no cerquen atrapar l'espectador en una cadena narrativa, ordenada i causal. Ben al contrari, aquests llenguatges es presenten com a manifestacions performatives i visuals que plantegen un moment espectacular o una successió —no narrativa— de moments espectaculars que, abans que res, busquen sorprendre i meravellar el públic.

Joan Brossa i la poesia d'acció, en directe: quan ningú parlava de performance, ell ja estava fent jocs de mans. I ens demanava una posició activa:

Si judiqueu l'espectacle amb les vostres
idees habituals és millor que us quedeu a casa.
Heu de venir disposats a posar a prova
les vostres idees i les vostres reaccions.

Joan Maria Minguet

Joan Maria Minguet

Professor retirat d'art contemporani a la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha tingut cura d'unes quantes exposicions i llibres sobre la visualitat contemporània, amb una atenció especial per Joan Miró. L'any 2006, amb Jordi Jané, va comissariar l'exposició *L'art del risc. Circ contemporani català*, al CCCB de Barcelona, on Joan Brossa ja tenia un gran protagonisme. Ha escrit sobre el poeta diversos textos i el 2019 va editar el llibre *Joan Brossa, Poemes de combat* (Vibop edicions).

Escriu regularment a *VilaWeb* i més mitjans, on manté posicions crítiques respecte a la cultura institucional. També ha publicat el llibre de poemes *Pensacions*, el dietari *A contratemps* i la novel·la *El paisatge d'uns crims*.

EL DISSENY D'ESPAIS

‘Para’ vol dir ‘al voltant de’. En aquesta instal·lació tan important és l’exposició com tot el que hi ha a l’entorn. Javi Morera ha dissenyat els espais d’Altres Broses. Joan Brossa i la poesia d’acció, el parateatre.

Si el parateatre de Joan Brossa s’estén a totes aquelles accions del poeta que orbiten al voltant del teatre, però que sovint no hi estan incloses, tot i ser indubtablement teatre, la paraexposició orbitarà al voltant del que és una exposició, sempre debatent-se entre el dins-fora del que entenem per una exhibició dins d’un centre d’art.

El procés de disseny de l’espai ha incorporat, doncs, el lloc on es mostren les obres i, alhora, l’espai que habitualment no és visible; el no-espai que hi ha als marges d’allò que sol mostrar-se en una exposició i del dispositiu tècnic que la sosté. Com Brossa en la seva obra, mostrem la maula.

Javi Morera

Javi Morera (Barcelona, 1992)

Es va llicenciar en el grau d’Arquitectura a l’ETSAB (2017) i en el grau mitjà de guitarra clàssica al Conservatori del Liceu (2010). Participa de creacions col·lectives a l’àmbit del teatre, l’urbanisme, l’arquitectura i el disseny i la curadoria d’espais expositius. S’ha especialitzat en els processos de l’aigua a les ciutats i en la incorporació a l’espai públic de les infraestructures associades a aquest flux. Ha format part dels equips guanyadors de Nusos i Cruïlles (nus #6), de la renovació de S’Esplanada, a Mahó, Superilla Barcelona i European #17. Actualment, forma part de l’assemblea d’artistes d’Utopia Rambles a Arts Santa Mònica.

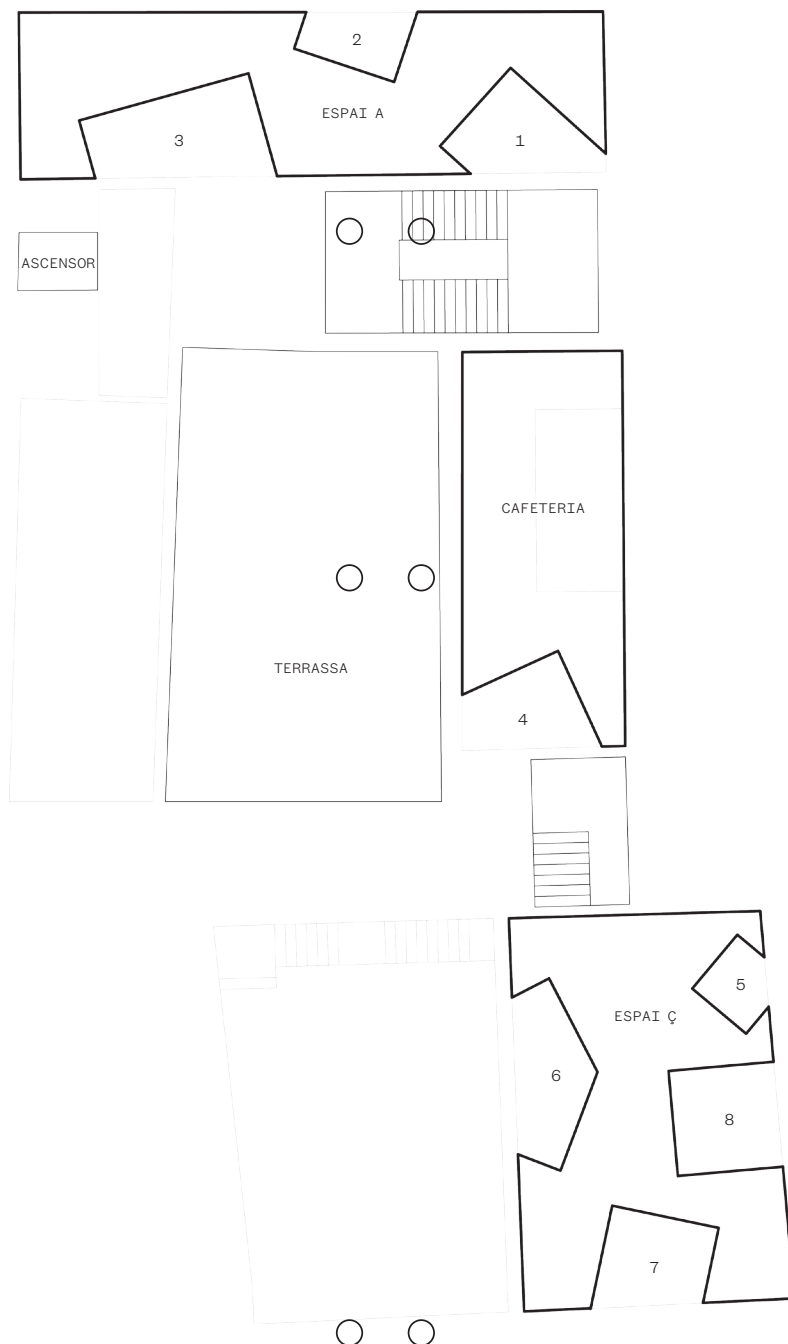
LA PROPOSTA GRÀFICA DE LA MOSTRA

La gràfica d'*Altres Broses* està inspirada en l'imaginari parateatral de Joan Brossa. En paraules del mateix comissari, Joan Maria Minguet: "a tot un imaginari que conformen unes formes de concebre l'espectacle més proper a la fascinació que a l'argument, a l'anècdota més que a la narració, al virtuosisme tècnic més que a la trama...". Especialment, hem parat atenció als cartells dels espectacles dels quals a l'exposició n'hi ha una bona mostra. Uns cartells que ens fascinen per la llibertat tipogràfica amb la qual es van crear. En aquest sentit, hem decidit continuar la lògica que intuïm es va activar en el moment de la seva elaboració original, és a dir, amb un ús eclèctic de les formes tipogràfiques amb tota mena de combinacions, moltes vegades allunyades d'una certa praxi ortodoxa. Les hem barrejat amb criteris purament formals, per tal que aquesta fascinació per la forma i la composició prevalgués per sobre la càrrega conceptual. Pel que fa als materials, hem escollit acabats festius, com ara colors cridaners o tons daurats.

Podem veure com en aquesta exposició la museografia pren especial rellevància, essent una veu més de tot el discurs. Una feina meravellosa de l'arquitecte Javi Morera, qui ha concebut podríem dir, una para-exposició, un conjunt de contraformes espacials «entremig» dels blocs expositius principals. Aquests espais de pas, aquests parèntesis, simulen tot allò que roman als marges de l'escenari principal, tal com ho feien els espectacles para-teatral dels quals en parla aquesta mostra. Per això, hem intentat donar forma a la veu de Brossa, materialitzada a través d'un seguit de frases curiosament escollides pel comissari. Aquestes es poden llegir en diferents artefactes grocs, com aquells que es fa servir per remarcar de forma estrident que el terra està moll i cal estar a l'aguait de no relliscar. A la manera de Brossa ens recordem de la importància d'allò que és vulgar, d'allò que passa desapercbut.

Taller Torrents (Alba Font, Emerson Blanco, David Torrents, Ainara Martí)

DOSSIER DE PREMSA ALTRES BROSSES

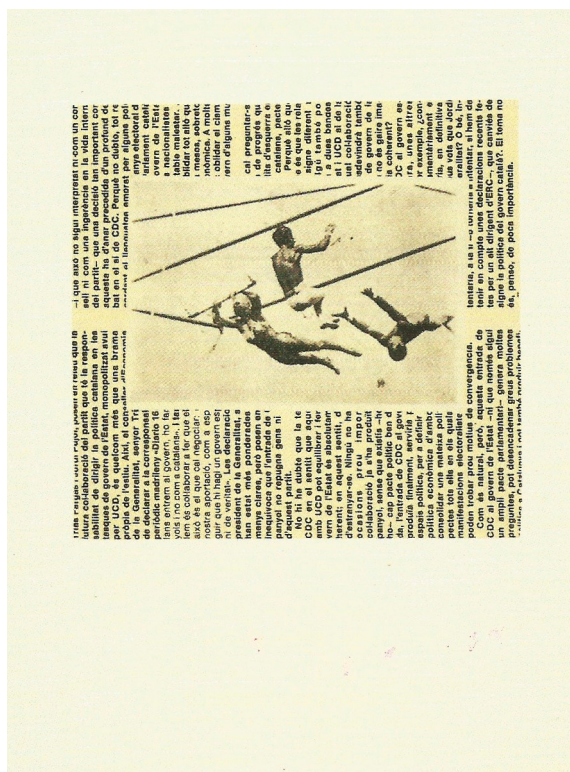
Trobareu tota l'exposició d'*Altres Broses* distribuïda per tota la primera planta del Centre de les Arts Lliures. Aquest plànol és una eina per poder orientar-se i gaudir de l'exposició.

Si el parateatre de Joan Brossa s'estén a totes aquelles accions del poeta que orbiten al voltant del teatre, però que sovint no hi estan incloses, tot i ser indubtablement teatre, la paraexposició orbitarà al voltant del que és una exposició, sempre debatent-se entre el dins-fora del que entenem per una exhibició dins d'un centre d'art. El procés de disseny de l'espai ha incorporat, doncs, el lloc on es mostren les obres i, alhora, l'espai que habitualment no és visible; el no-espai que hi ha als marges d'allò que sol mostrar-se en una exposició i del dispositiu tècnic que la sosté. Com Brossa en la seva obra, mostrem la maula. (Javi Morera, dissenyador de l'espai)

01. La festa carnesca i la subversió popular.
02. L'escena silenciosa: mims, faquirs i bombollaires
03. L'engany de l'engany: màgia, illusionisme i prestidigitació.
04. Visca les arts del circ i el *music-hall*: pallasos, trapezistes i, de regal, un striptease.
05. Les arts de la manipulació escènica: ombres i titelles.
06. Quan el cinema ho deia tot sense explicar res. De les il·lusions òptiques a Méliès.
07. El poeta metamòrfic. Fregoli i el transformisme.
08. La fruita més antiga del teatre no penja de la paraula. Brossa, *performer*.

DOSSIER DE PREMSA ALTRES BROSSES

Vista les arts del circ i el music-hall: pallassos, trapezistes i, de regal, un striptease. Peça: Joan Brossa, Trapezistes, 1982. Col·lecció privada.

Les arts de la manipulació escènica: ombres i titelles. Peça: Joan Brossa fent ombres amb les mans. Fotogrames del film *Màgia a Catalunya*, 1983, de Manuel Cussó-Ferrer, a la Fundació Joan Miró. Arxiu Manuel Cussó.

La festa carnavalesca i la subversió popular. Peça: Jaume Maymó.
Joan Brossa a la Fira del teatre al carrer de Tàrraga, 1981 i 1982.
Col·lecció de l'autor.

L'escena silenciosa: mims, faquirs i bombollaires. Peça: El mag Vicente Ráfales, Fakir Kirman i Joan Brossa al restaurant 7 Portes de Barcelona en la presentació de les II Jornades Internacionals de Màgia de Mollet del Vallès, 1992.
Arxiu Kirman.

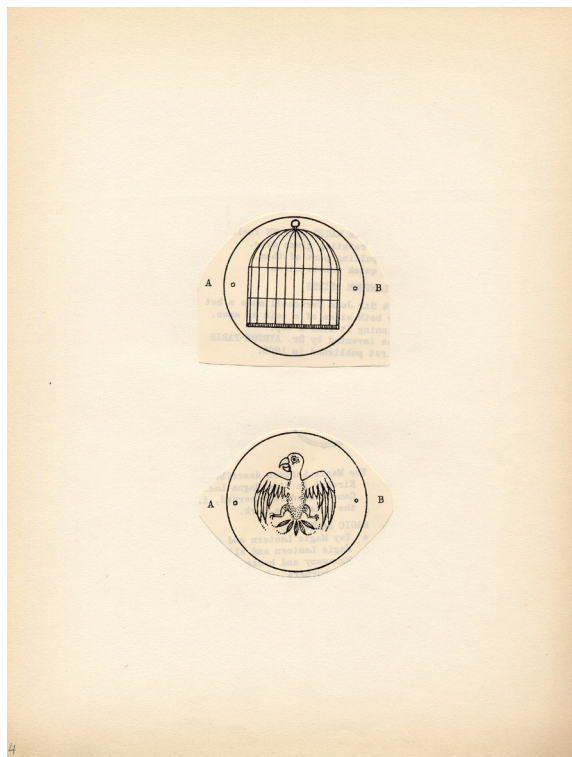

DOSSIER DE
PREMSA
ALTRES BROSSES

L'engany de l'engany: màgia,
il·lusionisme i prestidigitació. Peça:
Joan Brossa. Poema visual, (1970)
1988. Litografia sobre paper
Guarro. Fundació Joan Brossa.

Quan el cinema ho deia tot sense
explicar res. De les il·lusions
òptiques a Méliès. Peça: Joan
Brossa. Suites de poesia visual,
"Prosa" (Març de 1968), poema
24. Col·lecció MACBA. Consorci
MACBA. Fons Joan Brossa.
Fundació Joan Brossa. Núm.
registre A.JBR.00299.

DOSSIER DE
PREMSA
ALTRES BROSSES

Cartró pedra, paper imprès i
cordill sintètic. Col·lecció MACBA.
Consorti MACBA. Fons Joan
Brossa. Dipòsit Fundació Joan
Brossa. Num. Registre: 4755

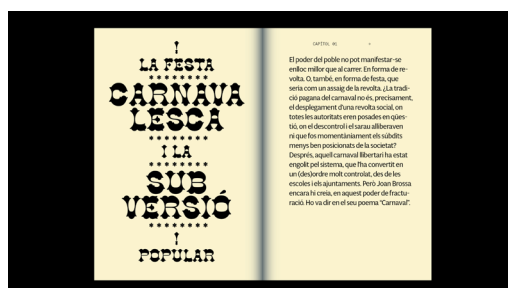
La fruita més antiga del teatre
no penja de la paraula. Brossa,
performer.
Peça: Jaume Maymó. Seqüència
de la sortida de Joan Brossa a la
pista del Circ Perillós, durant la
segona Fira del teatre al carrer de
Tàrraga, 1982.

El Servei de Publicacions de l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Joan Brossa editen el llibre *Altres Broses. Joan Brossa i la poesia d'acció, el parateatre*.

Aquest llibre, juganer, plural, divers i disparador d'idees i imatges, és un compendi de l'imaginari parateatral d'un creador com Joan Brossa. Enamorat del transformisme de Fregoli i amb la màgia com a teoria poètica, Brossa desenvolupa la seva àmplia creació. En aquest llibre es posa en relació tota la constel·lació brossiana entorn de la poesia d'acció. No és tan sols un catàleg documental sinó que aquest llibre es pregunta per les novetats i vigències del discurs poètic de Joan Brossa i, fins i tot, posa en crisi el mateix concepte de la parateatralitat per poder continuar jugant, per poder seguir creant.

El llibre, juganer, interrelaciona generacionalment l'univers brossià de la poesia d'acció. Conté molta imatge inèdita sobre el context parateatral català i d'arrel popular (fira de Tàrrrega, comedians, circ, music-hall, bombollaires, màgia, etc.) i combina l'estudi rigorós i amb esperit de compendi i, alhora, és una proposta singular amb la incorporació d'un text que és a mig camí d'una taula rodona i d'una peça teatral.

Joan M. Minguet signa el corpus d'investigació del llibre i Eduard Olesti és l'autor de la peça teatral inclosa, que porta per títol *Taula rodona pseudoficcionalitzada sobre les teatralitats de Brossa i altres xafarderies*. Aquesta darrera és la dramatització d'una taula rodona que va tenir lloc a la Sala d'Exposicions del Centre de les Arts Lliures de la Fundació Brossa el 7 de juliol de l'any 2022. Va ser un exercici d'improvisació d'oratòria dirigit per Joan M. Minguet i Maria Canelles que va comptar amb la participació de Gemma Beltrán, Héctor Mellinas, Jordi Aspa i Bet Miralta Closelles.

P.I.C. (Programa d'Investigació Curatorial)

El Programa d'Investigació Curatorial (P.I.C.) és un programa del Centre de les Arts Lliures de la Fundació Joan Brossa que es planteja com a dispositiu d'aprenentatge i experimentació en el camp de la creació, la investigació i la curadoria artística. El seu objectiu principal és la creació d'un espai de recerca i de generació de coneixement compartit que explori, qüestioni i respongui críticament a projectes específics. Aquest programa neix d'un conveni de col·laboració signat entre la Sala d'Art Jove i el Centre de les Arts Lliures de la Fundació Joan Brossa, i està orientat a artistes i investigadores seleccionades de la Sala d'Art Jove dels darrers tres anys (2021-2022-2023) que desitgin conèixer de prop un procés expositiu, i tinguin un interès en el treball i el pensament col·lectiu.

El P.I.C, doncs, insereix tres creadores i investigadores sorgides d'una convocatòria oberta en el context de l'exposició Altres Broses perquè elaborin la mateixa recerca que es mostrarà al públic durant la temporada 2023-2024. El que ofereix aquesta exposició en el camp de la investigació és una reflexió sobre les arts parateatral, totes aquelles arts que a mitjan segle XX no es consideraven dins dels límits tradicionals del teatre de caixa negra: el circ, la màgia, l'striptease, el cabaret, el transformisme... Eren pràctiques disruptores d'uns codis teatrals que, avui dia, han aconseguit eixamplar els marges del fet escènic, precursors del happening i la performance.

Però la veritable transfiguració de la representació escènica tradicional, i allò que agermana aquestes arts liminals, ocorre en la confrontació del símbol davant del fet real i abjecte, en la cerca de formes elementals, matèriques i iconoclastes. En el seu llibre sobre Estètica de lo performativo, Erika Fisher-Lichte descriu la performance com la resistència a la comprensió de l'obra d'art, a la narrativa lineal i única, a favor de la transformació del cos del performer i els assistents, afavorint la comprensió de les experiències múltiples i diverses que ocorren a l'escenari. El P.I.C. segona edició reflexionarà sobre aquests aspectes liminals i disruptors de l'espectacle. A partir d'aquesta exposició de caràcter històric i filosòfic sobre Joan Brossa i el parateatre s'obriran preguntes per pensar la següent acció, com una cadena memòria-creació que es retroalimenta. Com situar aquestes pràctiques a la contemporaneïtat? Com pensar-les des d'un museu, des d'una institució, sense trair el seu aspecte disruptor? Té sentit fer-ho.

Els tres components del PIC 2023 vinculats a l'exposició Altres Broses seleccionats pel jurat de la convocatòria (format per l'equip de la Fundació Joan Brossa i l'equip gestor de Sala d'Art Jove, el grup d'investigació i curadoria plié collective) el passat 6 de març son:

— **Max Azemar:** Al jurat l'interessa sobretot les tensions que planteja sobre els sistemes teatrals, parateatrals i artístics. El seu to irònic i disruptiu es planteja com a molt adient pel projecte.

— **Luca Calderó:** Es valora molt positivament la idea reveladora sobre el fracàs vinculat a les arts parateatrals però també al procés de curadoria i, fins i tot, a la relació entre creació i institució.

— **Salva G. Ojeda:** Se'n destaca de la seva candidatura les preguntes que es fa sobre com els museus i les institucions en general poden arribar a traïr el potencial disruptiu de l'art. També es considera interessant la seva doble faceta d'investigador i creador.

ACTIVITATS A L'ENTORN DE L'EXPOSICIÓ

Visita familiar

*Us convidem a endinsar-vos a les ALTRES BROSSSES amb una mirada poètica i juganera. Aquesta exposició (o para-exposició) està pensada perquè el circ, la màgia, el music-hall, l'striptease, el cinema d'il·lusions, les ombres xineses, els bombollaires, els faquirs, els pallassos... juguin i es conxorxin per reivindicar la poesia d'acció i la manera de fer "a la brossa".
Benvingudes! passeu, passeu...*

Així comença la invitació a una visita en clau familiar a l'exposició Altres Broses. Des de l'equip del Centre de les Arts Lliures s'ha preparat un recorregut en clau de descoberta amb propostes per jugar dins l'exposició. Es tracta d'un material que proposa una visita autònoma, lliure i gratuïta que es posa a disposició d'aquelles persones que puguin estar interessades a venir a jugar amb les arts parateatral i la poètica brossiana.

Activitats relacionades

— **Encara hi ha altres Broses:** Visita guiada a l'exposició a cura del comissari Joan Maria Minguet.

Dates: 22 de març, 17 de maig, 14 de juny | Hora: 18 h

Entrada 3 €, reserva a través de web

*Aquesta sessió forma part de l'etapa de formació del programa PIC

— **Muntar Brossa sense Brossa?** Conversa entre Teresa Grandas i Joan Maria Minguet a propòsit de la curadoria d'exposicions sobre Joan Brossa.

Data: 28 de març | 18 h

Entrada 3 €, reserva a través de web

— **Sobre les teatralitats de Brossa i altres xafarderies:** Lectura dramatitzada de la taula rodona pseudoficcionalitzada d'Eduard Olesti i presentació del llibre Altres Broses.

Data: 14 d'abril | 18 h

— **Parateatralitats contemporànies:** Transformismes de cos i espai amb Frau Diamanda.

Data: 26 d'abril | 18 h

Entrada 3 €, reserva a través de web

*Aquesta sessió forma part de l'etapa de formació del programa PIC

— **Projecció del documental Music-Hall a Catalunya (1983):** Enregistrat al Teatre Arnau el 9 de març del 1983 amb la participació de Joan Brossa, Pep Bou, Tortell Poltrona, Christa Leem, Selvin, Hausson, Manel Barceló i Kirman.

Data: 25 de maig | 18 h

Entrada a 3€, reserva a través del web

— **Violència i disrupció del fet parateatral:** L'afora també és una espècie de dins amb projecte g0-g0 i performance de Kha.

Data: 8 de juny | 18 h

Entrada a 3€, reserva a través del web

*Aquesta sessió forma part de l'etapa de formació del programa PIC

— **La carta de joc que tinc al pensament:** Espectacle itinerant de Carles Rebassa que proposa accions espectacle de Joan Brossa provinents del Postteatre i del Teatre Irregular, i que pertanyen pròpiament al gènere que anomenem "parateatral" (quadres de clown, accions espectacle, striptease, màgia). Es tracta d'un espectacle itinerant que recorrerà l'espai expositiu de la mostra Altres Broses.

Dates: dissabtes i diumenges, del 15 d'abril al 4 de juny

Entrada a 5 €, reserva a través del web

A més a més, també et pot interessar l'espectacle

— **#Brossa**, projecte de Gemma Beltran amb Dei Furbi: Un muntatge amb esperit cabaret que s'endinsa en el món i la manera de mirar brossiana, s'amara de la seva poesia escènica i emergeix amb la mirada fresca que caracteritza l'univers Dei Furbi.

Dates: del 12 al 30 d'abril

Reserva d'entrades a través del web

AMB EL SUPORT DE:

MINISTERIO
DE CULTURA
Y DEPORTE

FINANÇAT PER LA UNIÓ EUROPEA - NEXT GENERATION EU:

ENTITAT PROTECTORA

